

ETEROGENITATEA SEXUALĂ ÎN SPONDILOARTRITA AXIALĂ: ROLUL ESTROGENULUI ȘI AL PROLACTINEI ÎN MODULAREA PROGRESIEI BOLII

Viorica Caușnean, Eugeniu Russu, Alesea Nistor, Dorian Sasu, Ana Țigulea, Liliana Groppa

Conducător științific: Liliana Groppa

Disciplina de reumatologie și nefrologie, USMF „Nicolae Testemițanu”, Chișinău, Republica Moldova

Introducere. Spondiloartrita axială (SpA) afectează inflamatorie cronică care rămâne a fi frecvent subdiagnosticată la femei datorită manifestărilor atipice și progresiei mai lente comparativ cu bărbații, iar particularitățile endocrine și imunologice pot influența semnificativ tabloul clinic și evoluția bolii. **Scop.** Evaluarea caracteristicilor clinico-imunologice, hormonale la femei și identificarea corelațiilor între markerii inflamatori, progresia radiologică și factorii trigger specifici sexului feminin. **Material și metode.** Studiu observațional, prospectiv pe 100 de pacienți diagnosticați cu SpA conform criteriilor New York 1984, distribuiți omogen. Au fost analizate caracteristicile clinice, scorurile funcționale (BASDAI, BASFI, BASRI), nivelurile hormonale (estradiol, prolactină), statutul inflamator (citokine) și imagistica prin RMN, analiza statistică $p < 0.05$. **Rezultate.** Femeile au debutat mai frecvent cu artrită periferică (34% vs. 12% la bărbați) în prezența factorilor declanșatori (sarcină, intervenții chirurgicale). Afectarea periferică a fost mai frecventă la femei (48% vs. 30%, $p = 0.004$) s-a asociat cu activitate mai mare a bolii. **Concluzii.** SpA la femei manifestă forme clinice atipice, progresie lentă și afectare periferică mai accentuată. Statusul hormonal, în special nivelurile crescute de prolactină și estradiol influențează semnificativ evoluția bolii, necesitând o abordare diagnostică și terapeutică integrativă. **Cuvinte-cheie:** spondiloartrita axială, statut hormonal, inflamație.

SEXUAL HETEROGENEITY IN AXIAL SPONDYLARTHROSITIS: THE ROLE OF ESTROGEN AND PROLACTIN IN MODULATING DISEASE PROGRESSION

Viorica Caușnean, Eugeniu Russu, Alesea Nistor, Dorian Sasu, Ana Țigulea, Liliana Groppa

Scientific adviser: Liliana Groppa

Rheumatology and Nephrology Discipline, Nicolae Testemițanu University, Chișinău, Republic of Moldova

Introduction. Axial spondyloarthritis (AxSpA) a chronic inflammatory condition that remains frequently underdiagnosed in women due to atypical manifestations and slower progression compared to men, endocrine and immunological particularities can significantly influence the clinical picture and the evolution of the disease. **Objective.** Evaluation of clinical, immunological and hormonal characteristics in women and identification of correlations between inflammatory markers, radiological progression and female trigger factors. **Material and methods.** Observational, prospective study on 100 patients diagnosed with AxSpA according to the New York 1984 criteria, homogeneously distributed. Clinical characteristics, functional scores (BASDAI, BASFI, BASRI), hormonal levels (estradiol, prolactin), inflammatory status (cytokines) and MRI imaging were analyzed, statistical analysis $p < 0.05$. **Results.** Women more frequently presented with peripheral arthritis (34% vs. 12% in men) in the presence of precipitating factors (pregnancy, surgery). Peripheral involvement was more frequent in women (48% vs. 30%, $p = 0.004$) was associated with higher disease activity. **Conclusion.** AxSpA in women manifests atypical clinical forms, slow progression and more pronounced peripheral involvement. Hormonal status, especially elevated prolactin and estradiol levels, significantly influences the course of the disease, requiring an integrative diagnostic and therapeutic approach. **Keywords:** axial spondyloarthritis, hormonal status, inflammation.